

Kampagneplan for kampagnen ”Brug konflikten – om konstruktiv konflikt-håndtering og elevmægling i grundskolen”

Projektbeskrivelse v/Karin M. Villumsen, DCUM.

Baggrund

Baggrunden for kampagnen er udviklingsprogrammet En skole i Bevægelse, afsnit 4.1 Tryghed for alle – forebyggelse og bekæmpelse af mobning. Kampagnen tager afsæt i de modelprojekter og relaterede delprojekter og delmål i udviklingsprogrammet.

En anden baggrund er, at der i skolekredse tales meget om trivsel, mobning, negativ sprog og omgangstone, urolige børn, øget faglighed osv. Der er direkte og indirekte fokus på elevernes undervisningsmiljø, herunder også det psykiske undervisningsmiljø. Der synes at være et behov for at have tilgange og metoder til at håndtere de konflikter og tilspidsede situationer, der naturligt opstår i hverdagen, når flere mennesker er sammen. Udgangspunktet er, at konflikter skal håndteres, ikke bekæmpes. Personalet i skolen, særligt lærere, efterspørger metoder til konflikt-håndtering. Samtidig er der behov for at også eleverne kan håndtere egne konflikter og opnå sociale kompetencer til at klare sig i de sociale relationer i forskellige sammenhænge, også i en presset situation. Kampagnen skal derfor bidrage til en konstruktiv debat om konflikter og dialog i skolen samt give en systematisk indføring i, hvad konflikt-håndtering kan og hvordan, herunder at bidrage til at bekæmpe mobning indefra.

Formål med kampagne – kampagnens fokus:

At udbrede kendskabet til og brugen af konflikt-håndtering i skolen

Delmål:

Kampagnen skal som en oplysningskampagne medvirke til følgende delmål:

- At give grundskoleområdet en systematisk introduktion til konfliktforståelse og skolemægling, herunder organisering af elevmægling
- At inspirere elever, lærere og ledelse til at afprøve nye metoder og tilgange til håndtering af konflikter
- At bidrage til en systematisering af arbejdet med social og personlig kompetenceudvikling i skolen
- At skabe debat om og synliggøre elever som en aktiv og ansvarlig ressource i skolens sociale liv
- At bidrage til et mere trygt undervisningsmiljø gennem dialog og konstruktiv konflikt-håndtering i skolen
- At bekæmpe mobning gennem langsigtede tiltag

Hvorfor skal vi sætte fokus på konflikt-håndtering i skolen?

Fordi det giver et bedre undervisningsmiljø. Og et kompetenceløft for børn og voksne.

Konflikter er der nok af i skolen. Både blandt børn og voksne. Konflikter er en naturlig del af livet som en del af de sociale relationer og situationer, vi indgår i. Derfor er der et behov for, at elever og lærere kan håndtere konflikter konstruktivt og ikke gemmer dem af vejen. Det er måden en konflikt gribes an på, der afgør om konflikten trappes op eller ned/løses.

Der tales meget om mobning, om ro og orden, om disciplin, om omgangstone, om regler og om sanktionsmuligheder. Konflikter giver uro, forstyrrer – der er behov for at arbejde med konflikter som et læringspotentiale. Noget der kan arbejdes systematisk og fagligt med og hvor elever og lærere kan opnå kundskaber, færdigheder og kompetencer i forhold til at håndtere konflikter konstruktivt.

En skole, der ved, hvordan konflikter håndteres på forskellig vis og inddrager børn og voksne som ressourcer i det vil opbygge et miljø og en kultur, der skaber mere tryghed i hverdagen (man ved, hvordan konflikter skal håndteres og det er legitimt at tale om dem), forebygger mobning, bidrager til mere demokrati og elevinddragelse, skaber klarhed over skolens måde at kommunikere og samarbejde på osv.

Konflikthåndtering kan tænkes ind i forhold til krav om kommunikationsfærdigheder i dansk; i sociale målsætninger om elevens alsidige personlige udvikling; i læseplaner; i skolens demokratiske organisering; i forældresamarbejde; i personaleudvikling/teamsamarbejde og i forhold til ledelse.

Hvad kan konflikthåndtering tilføre skolen – lærere, elever, ledelse og forældre?

Konflikthåndtering giver personale, elever, ledelse og forældre indblik i konfliktforståelse samt forskellige redskaber og metoder til at løse konflikterne. Alle oplever konflikter i hverdagen, særligt i rammer, hvor man er mange sammen i et rum, hvor man ikke altid selv har valgt at være. Men man kan vælge, hvordan konflikter skal løses, det kræver dog, at man ved, at man har et valg samt hvad valget består i. Men hvilke konflikter er der typisk tale om i skolen:

Konflikter blandt elever kan være relateret til: leg, venskaber, at være med eller ikke med i en gruppe, at føle sig udenfor/anderledes, sprog og omgangstone, sociale normer, uklarhed om sociale spilleregler og værdier, misforståelser, det faglige, køn og pubertet samt meget andet.

Konflikter mellem personale og elever kan handle om: ret og rimeligt/retfærdighed, rettigheder, sprog, normer, misforståelse, mislykkede forsøg på at løse elevernes indbyrdes konflikter, at blive negativt udstillet, lektier, faglig forståelse, attituder og meget andet.

Konflikter mellem personalet kan dreje sig om: samarbejdsproblemer, faglighed, pædagogik og forskelligt syn på kompetencer og roller, interesseforskelle, værdier, misforståelser, manglende kommunikation, beslutningsprocesser og meget mere. Nogle af de samme konflikter gør sig gældende i forhold til ledelse og forældre.

Ofte håndteres konflikter ved at ignorere dem, feje dem ind under gulvtæppet, udskyde problemet, håbe på at det går over, angribe den anden, finde en syndebug, irettesættelse og andre former for sanktioner, hvor eksempelvis en lærer overtager elevernes konflikt og bliver dommer, der afgør sagen. Dette kan være en holdbar løsning, men i langt de fleste situationer bidrager det kun til at der lægges låg på konflikten, der så optrappes senere. Konflikten er ikke løst. Der er andre måder at løse konflikter på – og det kan læres.

Konstruktiv konfliktløsning bygger på, at konflikter er naturlige i sociale relationer, at de skal håndteres af de parter, der er en del af konflikten, at konflikter er udviklingsmuligheder, der skal frem i lyset, at der er et sprog og metoder til at gå i dialog frem for krig med hinanden, at der nogle gange skal en tredjepart til i form af en mægler.

Konstruktiv konflikthåndtering i skolen er med til at skabe:

- Klarhed over, hvad konflikter er og hvordan konflikter kan gribes an på forskellige måder
- Klarhed over, hvornår er der tale om konflikter og hvornår er der tale om mobning

- Tryghed i hverdagen for alle elever, fordi de ved, hvad de selv kan gøre som elever og hvad de voksne kan gøre samt hvad der sker, hvis en konflikt trappes op
- Et bedre psykisk undervisningsmiljø med fokus på trivsel, tolerance og et mere konflikthåndterende sprog
- Et miljø, hvor mobning har dårlige vilkår og hvor børn og voksne udvikler kommunikative (sociale og personlige) kompetencer, der kan håndtere strid og negative relationsdannelser
- Et mere konstruktivt sprog – en bedre omgangstone med empati og omsorg for hinanden
- En mere demokratisk og inkluderende skole, hvor eleverne er med til at løse egne konflikter (øget forståelse og tolerance overfor forskellighed)
- En skole, hvor børn oplever sig selv og opleves af andre som ressourcer i skolens hverdag
- En kultur, hvor konflikter håndteres og ikke ties

Målgruppe

Primær målgruppe: lærerne, eleverne og skolens ledelse

Kampagnen følger ideen om "ind til lærerne – ud til eleverne". Lærerne er centrale aktører i skolens hverdag. De har kontakten til eleverne, kender eleverne, har kontakten til forældrene og er ude midt i undervisningsmiljøet. Lærerne har også en rolle og en position, der gør dem centrale i forhold til, hvordan de enkelte klasser socialt fungerer, lærerne initierer nye tiltag og lærerne er de udførende af nye tiltag samt har kontakten til øvrige kolleger og ledelsen. Lærerne er altså centrale forandringsagenter.

Lærerne skal således gerne:

- Kunne se en mening med at indføre konfliktløsning og mægling
- Blive inspireret til at gå i gang – opsøge viden og materiale samt igangsætte på skolen
- Rette henvendelse til skolens ledelse med et ønske om kursus og andet, der støtter op omkring konfliktløsning – altså gå i dialog med ledelsen om at indføre konfliktløsning på skolen
- Bruge metoderne i konfliktløsning i forhold til eleverne – aktiv konfliktløsning
- Involvere eleverne ved at undervise dem i konfliktløsning og ved at gøre eleverne til aktive ressourcer i egen konfliktløsning
- Inddrage forældrene i arbejdet med konfliktløsning
- Bruge konflikthåndtering i samarbejdet med kolleger
- Sætte mål på konflikthåndtering, eks. sociale mål – altså arbejde fagligt og systematisk med konflikthåndtering
- Fortælle de gode historier – sprede budskabet og erfaringer til inspiration for andre på skolen.

Eleverne er også en primær målgruppe, fordi det er deres undervisningsmiljø, deres tryghed og sociale kompetencer, som kampagnen gerne skal bidrage til at forbedre. Eleverne spiller selv en vigtig rolle her. Som udgangspunkt ses eleverne som en ressource, der skal aktiveres i konfliktløsningen – herunder både i forhold til at opnå indsigt og konkrete kompetencer, men også i forhold til organisering og tilrettelæggelse af konfliktløsning og mægling på skolen.

Eleverne skal således gerne:

- Blive nysgerrige og få lyst til at prøve at løse konflikter på en anden måde
- Opleve sig selv som ressourcer – og vise at de kan løse konflikter på en anden måde
- Bruge metoderne i konfliktløsning, blandt andet gennem bedre og mere bevidst sprogbrug og kommunikation
- Prikke til lærerne, ledelsen, forældrene, elevrådet med et ønske at få skolen til indføre konfliktløsning og mægling

- Spredde de gode historier på skolen og til forældre

Skolens ledelse er en primær målgruppe fordi de skal ville udviklingen af en konflikthåndterende skolekultur. Deres rolle er:

- At initiere en indsats/udvikling for konflikthåndtering i skolen – at gå foran som rollemodeller
- Skabe rammer og vilkår for denne udvikling
- Indskrive i skolens virksomhedsplan og profil for skolen
- At sikre en langsigtet implementering og en sammenhæng med skolens øvrige indsatser
- At tage hånd om modstand og skabe rammerne for dialog (fra personale og forældre)

Sekundær målgruppe: forældre og interessenter

Forældrene er en sekundær, men dog ret betydningsfuld målgruppe for kampagnen. DCUM forudsætter, at den enkelte skole tager hånd om forældrekontakten i deres daglige arbejde, herunder også i udviklings-tiltag. Men forældrene er vigtige medspillere, der kan bidrage til at skolen tager konflikthåndtering op gennem:

- Skolebestyrelsen – indgår også i skolens ledelse – på dagsordenen, drøftes, tages stilling
- Ønsker/dialog med elever og lærere/personale, hvor forældrene ønsker at indføre dette
- Information/oplysning – hvad er konflikthåndtering, hvordan og hvad kan forældrene gøre/deres rolle i konflikthåndtering.
- Støtte deres børn i at det er godt at lære konfliktløsning og et konstruktivt sprogbrug
- Selv blive nysgerrige på at løse konflikter på en konstruktiv måde i hjemmet

Andre sekundære målgrupper er grundskolens interessenter:

- Det politiske niveau: Undervisningsministeriet, Uddannelsespolitiske ordførere, kommunalpolitiske niveau/forvaltningsniveau.
- Netværk af interesseorganisationer: Det Nationale Samarbejde, jf. Trivselseklæringen. Netværk af konflikthåndterende skoler.
- Center for Konfliktløsning, Det Kriminalpræventive Råd, Børnerådet mv.
- Amtcentre for undervisning.
- Pressen, særligt fagbladene.

Interessenterne har primært en funktion i forhold til at være orienteret, sprede budskabet og skabe debat samt på sigt at kunne medvirke til at forankre konstruktiv konflikthåndtering og mægling i skolen – evt. ved supplerende tiltag.

Hvordan – aktiviteter/indhold i kampagnen

Fokus	Aktivitet	Målgruppe	Relation til formål
Konflikthåndtering og elevmægling – kampagneintro	Uofficiel start på kampagne på 2 års dagen for trivselseklæringen. Oplæg og debat på temaet.	Parterne i det nationale samarbejde (DNS)	Sprede viden, debat og dialog – informere om kampagne og gerne få parterne som medspillere i kampagneforløbet.
Konflikthåndtering,	Officiel start på kam-	Lærere, skoleledere og	Understøtter formålet

elevmægling og en mulig dansk model for skolemægling - kampagnestart	pagne med de to konferencer (den 21. marts i Århus og den 23. marts i Korsør).	elever	om at udbrede kendskabet til og brugen af konflikthåndtering i skolen. Skal skabe nysgerrighed, spørgsmål, interesse og lyst til at arbejde med dette på skolen.
Elevmægling	Film om elevmægling vises på conference samt distribueres via DCUM	Lærere, skoleledere og de ældre elever i grundskolen. Sekundært forældre, politiske niveau og interesseorganisationer/netværk.	Inspirere til at gå i gang. Blive nysgerrige på at ville vide og kunne mere. Debat og opbakning.
Model- og vejledningsmateriale til indførelse af konfliktløsning og mægling i skolen	DCUM udgiver materiale, der skal fungere som vejledning til skolerne i, hvorfor og hvordan en skole indfører konfliktløsning i skolen.	Skolens ledelse, lærere. Sekundært forældre og interesseorganisationer/netværk.	Viden, inspiration, konkret rådgivning og vejledning i hvordan indføre konfliktløsning. Materiale som understøtter skolens ønske om at sætte i gang samt vejleder i processen med at indføre konflikthåndtering.
Spredning af Konstruktiv konflikthåndtering og mægling i skolen	Viden om konflikthåndtering og mægling, metoder til, inspiration og erfaringer samt undervisningsforløb, værktøjer og henvisninger skoler, ressourcepersoner og netværk på kampagnesite – et subsite til dcum.dk . www.brugkonflikten.dk Plakater – postkort – kampagnemateriale.	Elever og voksne, pædagogisk personale og skolens ledelse, sekundært forældre og interesseorganisationer/netværk.	Viden, inspiration, vejledning, rådgivning - materiale til at printe og bruge i undervisningen eller i planlægningen af nyt initiativ med mål-sætning, organisering, evaluering osv. Plakater til at hænge op på skolen og gøre folk nysgerrige. Elektroniske postkort til at sprede budskabet blandt børn og unge.
Undersøgelse af mobning og konfliktløsning i 9. klasse	Undersøgelse i samarbejde med Børnerådet	Presse, fagblade, politiske niveau, interesseorganisationer, Lærere, ledelse, forældre. Sekundært eleverne.	Oplysning, debat, dokumentation.
Rapport fra modelprojekter om trivsel, konfliktløsning og elevmægling	Slutrapport med erfaringer samt perspektiver med modelprojekterne fra udviklingsprogrammet – herunder sammenhæng til en indsats mod mobning.	Skolens ledelse, skolens interessenter. Sekundært til lærerne.	Dokumentation, oplysning, baggrundsviden og konkrete modeller og metoder.
Gode eksempler mod	Konkrete histori-	Ledelsen, lærere. Sekun-	Inspiration og gode for-

mobning. Gode eksempler for konflikthåndtering	er/fortællinger fra forskellige skoler om deres indsats.	dært forældre.	tællinger. Skabe og fastholde motivation og perspektiver
Kompetenceudvikling af personalet.	Kursuskatalog fra DCUM med kurser i konstruktiv konflikthåndtering.	Ledelsen, pædagogisk personale.	Viden, styrkelse af kompetencer og handlemønstre, redskaber, metoder og konkret vejledning i at omsætte til undervisningsmiljøet.

Samarbejdspartnere

DCUM alene er ansvarlig for planlægning og gennemførelse af kampagnen som led i Udviklingsprogrammet En skole i bevægelse, afsnit 4,1 Tryghed for alle. I forbindelse med udarbejdelse af kampagnemateriale og konferencer samarbejder DCUM med følgende parter:

- Modelskoler: Hjortespring Skole og Holmeagerskolen
- Ulrik Holmstrup – filmproducent
- Arbejdsgruppe til udarbejdelse af model- og vejledningsmateriale: Nina, Raaschou, Lotte Christy, Jeanne Jacobsen, Berit Mikkelsen, Anne-Marie Nygaard Eilertsen og Bente Vinther
- Netværk af konflikthåndterende skoler, der leverer input til kampagnesite og gode historier
- Børnerådet
- Workshopskoler og øvrige workshopansvarlige i forbindelse med konferencerne
- Konferencsteder: SAS Radisson i Århus og Grand Park Hotel i Korsør
- Undervisningsministeriet
- Fotograf, grafiker og trykkeri

Kampagneperiode

Kampagnen løber fra medio marts 2006 til ultimo maj 2006. I denne periode vil DCUM søge at sætte særlig fokus på at kommunikere budskabet ud til grundskolen og interessenter.

Materialer fra kampagnen er dog fortsat tilgængelig og DCUM kan til enhver tid vælge igen at sætte spot på konflikthåndtering, ligesom DCUM's kursustilbud er et kontinuerligt tilbud.

Kommunikationsstrategi og distribution af kampagneprodukter

Grundskolen har i mange år været og er nu ikke i mindre omfang end tidligere et kampfelt af politiske og normative meninger om hvad den bedste skole er, hvad børn skal lære i skolen, hvordan, og hvilke krav der skal være til børn, forældre, fagfolk og skolens ledelse.

En kampagne med et budskab om at sætte systematisk og strategisk fokus på det sociale felt og de sociale kompetencer i skolen – og at gøre disse til genstand for en faglighed og en kulturændring har derfor en stor risiko for at drukne i andre krav og budskaber. Særligt i en tid, hvor de politiske krav handler om fag og faglighed, med krav til det sociale område om mere disciplin, regler og sanktioner. Derfor skal kampagnens budskaber medregne forholdet mellem det sociale og det faglige samt tage højde for krav til mål og evaluering i skolen.

Endvidere skal kampagnen lanceres nænsomt, idet skolens faglige aktører har en tendens til at gå i forsvar, hvis der budskaber kommunikeres som krav og anklager. I stedet skal materialets budskab og lanceringen lægge op til anerkendelse, forståelse for behovet for nye tilgange og redskaber samt ikke formuleres som endnu noget nyt at skulle leve op til oven i alt det andet. Budskabet skal være, at mange fagfolk i forvejen beskæftiger sig meget med det sociale – uden at betragte det som en kerneydelse eller at have den nødvendige viden og handlekompetence til at agere professionelt i det sociale felt. Derfor er der nu mulighed for at sætte kvalificeret fokus på det sociale samt inddrage det i teamarbejdet, fagene, elevdemokratiet og i en organisering på skolen.

Kampagnen skal sælges som en hjælp til selvhjælp i en presset hverdag med klare anbefalinger, redskaber til organisering, planlægning, undervisnings, gennemførelse, evaluering og opfølgning.

Kommunikationsstrategien er derfor, at appellere til skolernes egen opmærksomhed, motivation og behov ved, at skolerne skal høre om kampagnen gennem fagblade, internetmedier, debat i offentligheden og andre skoler samt gennem materialer fra DCUM om kampagne og undervisningsmiljø.

DCUM sender konferenceprogram ud til samtlige grundskoler i efteråret 2005. Konferencer og kampagne omtales i februar og marts 2006 gennem:

- Undervisningsministeriets nyhedsbrev samt på uvm.dk.
- Fagbladene Folkeskolen og Frie Grundskoler
- Dcum.dk
- Trivselsklæringen og parterne i Det Nationale Samarbejde
- Pressemeddelelser til dagspresse og fagblade

Skolerne kan gratis modtage et sæt kampagnemateriale (vejledning, gode eksempler, undersøgelse, kursus-katalog, plakater og film) ved at henvende sig til DCUM. For flere materialer skal der betales et symbolsk beløb. DCUM har valgt ikke at udsende materialet pr. automatik, idet det er vores erfaring, at materiale, der aktivt bestilles af en skole også har bedre anvendelsesmuligheder end materiale, der modtages uden forudgående kendskab. Alle skoler har dog modtaget et brev med information om kampagnematerialet og en opfordring til at bestille materialet hos DCUM.

Succeskriterier og evaluering

- 75 % af skolerne skal kende til kampagnematerialet
- 600 deltagere på konferencerne i marts med 90 % tilfredshed
- en øget trafik på hjemmesiden med kampagnens produkter
- en efterspørgsel efter kampagnematerialer
- en øget vejledning for skoler, der søger yderligere information
- efterspørgsel af kurser og proceskonsultation

Der iværksættes en survey undersøgelse inden udgangen af kampagnen. Survey'en skal give DCUM en pejling på, hvorvidt skolerne får kendskab til kampagnen og diverse kampagnematerialer samt i det hele taget fungere til at gøre opmærksom på kampagnen. Surveyen er altså ikke en evaluering. Den endelige evaluering foretages af Undervisningsministeriet i forbindelse med den generelle evaluering af udviklingsprogrammet En skole i bevægelse.